

1944, august 19. Bratislava. — Zpráva vodcu nemeckej národnostnej skupiny na Slovensku F. Karmasina rišskemu vodcovi SS H. Himmlerovi v Berlíne o rozmachu protinemeckého hnutia na Slovensku.

Na ďalekopis zo dňa 16. augusta, ktorý mi bol doručený toho istého dňa vo večerných hodinách, som odoslal tou istou cestou odpoveď: „Ani severne od Košíc, ani nikde inde na Spiši alebo na východnom Slovensku nie je v mojej pracovnej oblasti nemecká dedina¹ čiastočne alebo úplne komunistická. Po dôkladnom pátraní som zistil, že nijakí nemeckí² obyvatelia Slovenska sa nezúčastnili na vyhadzovaní mostov alebo inej nepriateľskej činnosti. Podobných skutkov sa dopustili výhradne buď skupiny domácich banditov, alebo preniknúcimi partizáni, pričom sa stali terčom útokov najmä jednotliví osídlenci nemeckej národnosti.”³

Na vysvetlenie poznamenávam k tomu toto:

Ani na Spiši, ani v bratislavskej a ani v kremnicko-pravnianskej oblasti⁴ nie je komunistická otázka problémom. V jednotlivých obciach sú smiešne postavy, zvyčajne meštiacke živly, ako obuvníci, krajčír, holiči, ktorí si nahovárajú, že sú komunisti. Vychádzajú na posmech. Ťažkosti sa zaznamenali iba v dvoch obciach kremnicko-pravnianskej oblasti, v Cachu a Gajdli pri Nemeckom Pravne. Už v bojovom období sme tam museli zvädzať krvavé boje s komunisticky zmýšľajúcimi ľuďmi. V posledných dňoch sme dali zaistiť slovenskými bezpečnostnými orgánmi niekoľko hlavných vedúcich rozvratníkov, takže aj tieto miestne javy sú zlikvidované. V niekoľkých obciach odišli Nemci, prepustení zo slovenskej armády, ktorí podľahli v armáde boľševickým štvaniciam, do hôr, miesto toho, aby narukovali k zbraniam SS. Celkove ide vari nanajvýš o 25—30 chlapov, ktorí nešli ani k partizánom, ani inak nie sú bojovo činní. V najbližšom čase budú väčšinou dopadnutí a daní k dispozícii zbraniam SS s príslušným sprievodným listom.

Celkovú situáciu treba, pravda, v tejto chvíli označiť za zložitú:

1. Pretože slovenská armáda je vo všetkých smeroch rozložená. Vyskytujú sa všetky odrody — od odmietnutia poslušnosti, pri prekročení hraníc do generálneho gouvvernementu alebo pri nasadení partizánov (zpráva pána ministra vnútra Macha), cez spievanie boľševických piesní, vztyčovanie červených zástav, umiestňovanie nápisov, ako „Ideme k Stalinovi” pri odchádzajúcich transportoch, ozdobovanie uniforiem a čiapok červenými klinčekmi, až po prebehnutie k partizánskym oddielom.

2. Pretože lúpežné živly, ktoré sú vždy poruke pod hromadným názvom partizánov, vystupujú vo zväčšených masách a ohrozujú životy a majetok obyvateľstva.

3. Pretože tak ako na východ štátu vpadli dobre organizovaní partizáni, kde vyhadzujú mosty, vyberajú žandárske stanice, vyhadzujú nemecké vojenské transporty do povetria, ničia káblové vedenia, odstreľujú jednotlivých vojakov, aj do Nízkyh Tatier, v oblasti Ružomberka a Turč. Sv. Martina — zasa podľa výpovedí pána ministra Macha — boli zhodené väčšie partizánske jednotky. Tieto sú najlepšie organizované a ozbrojené, sú v spojení s centrálou v Kijeve a posielajú domácim Slovákom zvolávacie listy.

¹ V orig. „ein volksdeutsches Dorf”.

² V orig. „keine Volksdeutschen aus der Slowakei”.

³ V orig. „volksdeutsche Einzelsiedler”.

⁴ V orig. „im Hauerland”.

Proti všetkým trom javom sú slovenské orgány v najväčšej miere bezmocné, pretože vojsko sa nedá nasadiť, žandárstvo je prislabé a svojpomocné obranné organizácie, ako napr. Hlinkova garda, nemajú k dispozícii nijaké zbrane.

Činnosť tak partizánov, ako aj skupín banditov sa obracia okrem vojensky, dôležitých základní výhradne proti slovenským Nemcom. Tak prepadli a olúpili skupiny banditov roľníka Schreiera pri Michalku [?] na východnom Slovensku. 9. augusta boli dvaja roľníci Jozef a Oswald Fickerovci zo Šiby pri Bardejove úplne olúpení. Zotavovňa Deutsche Partei v Brusne pri Zvolene, kde je umiestnených 120 žien a detí, čiastočne poškodených bombardovaním z Bratislavy, je trvale ohrozená, takže dnes som musel vydať rozkaz, aby sa vyprázdnila.

Obzvlášť charakteristická príhoda sa odohrala podľa zápisu, do ktorého som nazrel u ministra vnútra Macha, na hlavnej ceste v Považí, neďaleko Sv. Mikuláša, takto. Na otvorenej dedinskej ceste kontrolovali partizáni, zrejme ruského pôvodu, autá. Kým autá, v ktorých bol župan Slušný, bývalý minister Mičura, ústredný riaditeľ štátnych kúpeľov Magdolen a rôzne popredné slovenské osobnosti, boli po legitimovaní prepustené, bol posledný voz Lesnoplodu, firmy na spracúvanie lesných plodov, ktorá má úzke vzťahy k zbraniam SS, zhabaný, šofér-SS-mann a vedúci firmy, slovenský Nemec inž. Sojka boli odvedení. Mŕtvola SS-manna sa našla, po Nemcovi dosiaľ niet nijakej stopy. Jeho stranícku legitimáciu ukázali partizáni v ten deň istému slovenskému pánovi, ktorého tiež zastavili v aute, s otázkou, o akú legitimáciu ide.

Z týchto skutočností vyplýva, že taktika partizánov tkvie v tom, vzbudzovať v Slovákoch presvedčenie, že Slovákom sa nič nestane, ale že ide výlučne o hnutie proti Nemcom.

Pre zvýšené ohrozenie nemeckej národnostnej skupiny som nariadil utvorenie „Heimatschutz“ v rámci „Freiwillige Schutzstaffel“ a vedením som poveril landesmannschaftsführera SS — untersturmführera Ferdinanda Kluga. Utvorenie sa uskutočnilo po dohode s nemeckým vyslancom a s Volksdeutsche Mittelstelle.⁵ Súčasne som vyrozumel pána štátneho prezidenta, ministra vnútra Macha a ministra národnej obrany generála Čatloša. O právnych formách sa nateraz ešte rokuje. Volksdeutsche mittelstelle som požiadal, aby predložila hlavnej úradovni SS prosbu, podľa ktorej majú byť príslušníci „Heimatschutz“, povolani ako dobrovoľníci zbraní SS, zaobľčení a v prípade poškodenia podriadení čo do zásobovania sociálnemu dôstojníkovi.

Súčasne som poprosil o poskytnutie uniforiem a zbraní. Urobí sa všetko, aby sa podľa možnosti zabránilo poškodzovaniu príslušníkov nemeckej národnostnej skupiny. Heil Hitler!

(Karmasin)

SÚA Praha. U 116-22-4/28-31. Odpis. Strojopisný prepis. (Z nemčiny preložil JŠ.) — V orig. publik. v knihe „Die Deutschen in der Tschechoslowakei 1933—1947“, Praha 1964, dok. 429.

⁵ Volksdeutsche Mittelstelle (VoMi) — centrála riadiaca činnosť nemeckých národnostných skupín, na čele s W. Lorenzom, ktorý podliehal H. Himmlerovi ako ríšskemu komisárovi pre upevnenie nemeckta (Reichskommissar für Festigung des deutschen Volkstums).